

PORTRETTE

«Da jeg var liten, var alltid tyskere skurkene i drømmene mine»

En Trump-skapt atlantehavstorm får ikke ødelegge Kate Hansen Bundts seilferie.

På bøljan blå

Tekst: Eirik Grasaas-Stavenes
Foto: Christopher Olsson

Jeg er ikke en Nato-propagandist. Det vil jeg ikke ha på meg, altså.

Inne på kontoret med utsikt over Rådhusplassen i Oslo ler Kate Hansen Bundt signaturlatteren sin. Men det er tydelig at hun mener alvor.

Generalsekretæren i Den norske atlantehavskomitee liker ikke nyanse-løse merkelapper. Det ødelegger for den kunnskapsbaserte utenriks- og sikkerhetspolitiske diskusjonen den 55-årige statsviteren er lønnet for å bidra til.

Litt tidligere, på Nesoddtangen brygge: Sola sørger for at Prada-solbrillene kommer til nytte, og vi ser oss om etter sitteplasser ute på ferjedeck. Båten har blitt en del av livsrytmen de 20 årene hun har bodd her ute på den både forjettede og forhatte halvøya ute i Oslofjorden.

Hver dag frakter båten Nesoddens kunstnere, skuespillere og medietryner inn til hovedstaden. Men den har også med seg et betydelig antall departementsansatte, utenriksforskere og andre fra det Bundt, mest på spøk, kaller «det norske utenrikspolitiske ekkokammeret».

Som hun selv er en del av. Hun retter litt på den blomstrete sommerbuksa og forteller at hun akkurat har kommet hjem fra det hun kaller en «fact finding mission» på Nato-hovedkvarteret i Brussel. Sammen med tidligere forsvarsminister og styreleder i Atlanterhavskomiteen, Anne-Grete Strøm-Erichsen, fikk hun audiens hos verdens mektigste nordmann: Jens Stoltenberg, generalsekretær i Nato.

Hva skulle hun finne ut? Kort oppsummert:

- Ryker'n eller holder'n.
- Nato-alliansen, altså.

Kate Hansen Bundt har blitt kjent som en dyktig og pedagogisk formidler, en av dem som klarer å gjøre store og ofte kompliserte utenrikspolitiske spørsmål forståelige for flere av oss. Praten vår denne formiddagen dreier seg mye om hvordan de store alliansene og institusjonene i det hun kaller den «liberale verdensorden», herunder Nato og EU, nå trues av sterke indre spenninger, ytre press og svekkede eksistensgrunnlag.

– Men du må få med at jeg ikke er så jævlig seriøs, da.

– Ja vel?

– Ja, tror du ikke folk tenker det?

En nerd som driver med utenriks-politikk, militærmakt og sånn?

– Jo da.

– På middager og på fest vil folk nesten alltid snakke om hva jeg tror om spesifikke utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål. Men jeg vil jo helst bare spise noe god mat og bømte ned på rødvin. Hehe, nei, ikke skriv at jeg bømter ned på, da. Jeg gjør ikke det altså, jeg er bare en vanlig vindrikker.

Etter Stoltenberg-møtet i Brussel ble hun noen igjen dager i Belgia, der det også ble tid til en tur med tilhørende sjampanjesmaking i middelalderbyen Gent. I dag skal hun lede presentasjonen av Forsvarets landmaktutredning. Resten av uka er det jobbinnspurt, som skal lede til fem uker sammenhengende ferie.

Da skal verden utenfor få så lite plass som mulig. Telefonen skrus av når hun og mannen legger ut på en tre uker lang seilas på deres 40-fots seilskute. De har også leid et hus ved Middelhavet. Såpass må til om man skal få lokket med seg to 22-årige tvillinger på ferie.

Men altså: Mens Bundt og mange av oss andre døser inn i en lang sommerferie, raser turbulente vinder over Atlanteren. Sjøkket etter Donald Trumps valgseier i USA har ikke lagt seg, verken i Nato eller EU. Eller i Oslo for den saks skyld, der både utenriks- og forsvarsfolk fortsatt lurer på hva som traff dem.

– Hvem var forberedt på Trump, liksom? Sentrale norske politikere uttalte seg jo om Trump på en lite fordelaktig måte, noe man sikkert ikke hadde gjort om man trodde han skulle vinne, sier hun med referanse til blant annet utenriksminister Børge Brende.

Nå både håper og tror hun at Norges forhold til verden utenfor, i utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk, får en viktig plass i høstens valgkamp.

– Jeg er ikke blant dem som tror Russland vil angripe oss, men det finnes en diffus usikkerhet etter Krim, som sammen med terror og internasjonale endringsprosesser gjør at flere er opptatt av slike spørsmål nå.

– Men jeg jo lever i min egen boble

KATE HANSEN BUNDT

Alder: 55 år.

Sivilstatus: Gift med Trygve. To barn (tvillinger på 22 år) fra et tidligere ekteskap.

Bakgrunn: Generalsekretær for Den norske atlantehavskomitee. Utdannet statsviter ved Universitetet i Oslo. Stipendiat ved Humboldt Universitetet i Øst-Berlin under DDR-regimets siste år.

Aktuell med: Presset på vestlige allianser og institusjoner, som Nato og EU.

og snakker stort sett med folk som er del av dette berømte ekkokammeret, så vi får se, hehe.

Dekket hadde ikke ledige sitteplasser i sola, og vi blir snart enige om at det blir litt kaldt i blåsten og trekker inn. Båten dupper inn mellom Bygdøy og Nakholmen. Kate, eller «Keeet», som det uttales, vokste opp på de store jordene i Hedmark, i Kongsvinger. Hun liker kulturlandskapet på Nesodden, med gårder, og små innsjøer som i tidligere århundrer ga isbiter til britiske lorders whisky.

– På Nesodden er det en følelse av å bo et sted som er litt annerledes. Det er deilig. Det er avslappet.

– Ja, men hva er egentlig så annerledes med Nesodden?

– Jeg sa en gang til lokalavisa Amta at Nesodden er litt som Berlin, og litt som New York. Det høres jo latterlig ut, men det er fordi de byene er veldig annerledes enn landene for øvrig. De er som en øy for seg selv. Nesodden er litt sånn, en litt eget univers.

Nå vil noen kanskje begynne å mistenke at Kate Hansen Bundt er blant dem som kjenner kraften fra det som ifølge Nesoddens mest alternative er livgivende krystaller i grunnmonnet her ute. Men hun har visst innsett risikoen, og før vi har rukket å spørre, kommer avklaringen:

– Jeg er ikke et sånn krystallmenneske, altså. Haha.

Men et EU-menneske, det er hun, og Bundt er en av nordmennene som tettest følger med på hva som rører seg i Brussel og Berlin. Der forbereder

maktfolk seg nå på brexit-forhandlingene med Jeremy Corbyn-svekkede Theresa May. Men før forhandlingene virkelig kommer i gang, er det valg i EU-stormakten som Bundt hele livet har hatt et helt spesielt forhold til: Tyskland.

– Da jeg var liten, var alltid tyskere skurkene i drømmene mine. Jeg vokste opp i en familie der alle var veldig opptatt av andre verdenskrig, og pappas bestevenn var med på å skyte Henry Rinnan.

Men da den unge Blindern-statsviteren i 1987, to år før murens fall, dro til Øst-Berlin for å studere ved Humboldt-universitetet, ble frykt og avsky til kjærlighet. På en av byens mange ølkneiper traff hun en østtysk arbeider. Sammen bodde de så tett på muren at man kunne høre David Bowie-konserten fra Vest-Tyskland og se hva vestberlinerne spiste til frokost i blokka på den andre sida.

Etter arrestasjon og tortur fra DDR-regimet kom mannen, som seinere ble far til hennes to tvillinger, seg til Norge. Bundt oppsøkte selv østtyske myndigheter som godtok å «selge» han til Vest-Tyskland, noen måneder før muren falt.

– Erfaringene fra denne tida førte til at drivkraften i mitt arbeid er å bidra til et så sterkt demokrati som mulig og bekjempe enhver form for totalitarisme, sier hun.

I dag er Kate Hansen Bundt gift med en norsk mann. Men de varme følelsene for Tyskland lever ennå. Stemmen stiger merkbart i intensitet og entusiasme nå vi kommer inn på tysk politikk, som vurderingen av valg i Nordrhein-Westfalen.

– Og jeg beundrer Angela Merkel. Hun er en staut og solid politiker og framstår jordnær, nøktern og saklig.

Bundt har allerede okket seg over et tidligere portrettintervju, der intervjueren visstnok var veldig opptatt av overflatiske ting som de lange mørkede neglene hennes. Så det er kanskje like greit at vi ikke kommer på å spørre om frisyren hennes er inspirert av den tyske kansleren Bundt tror vinner nok et gjenvalg i september.

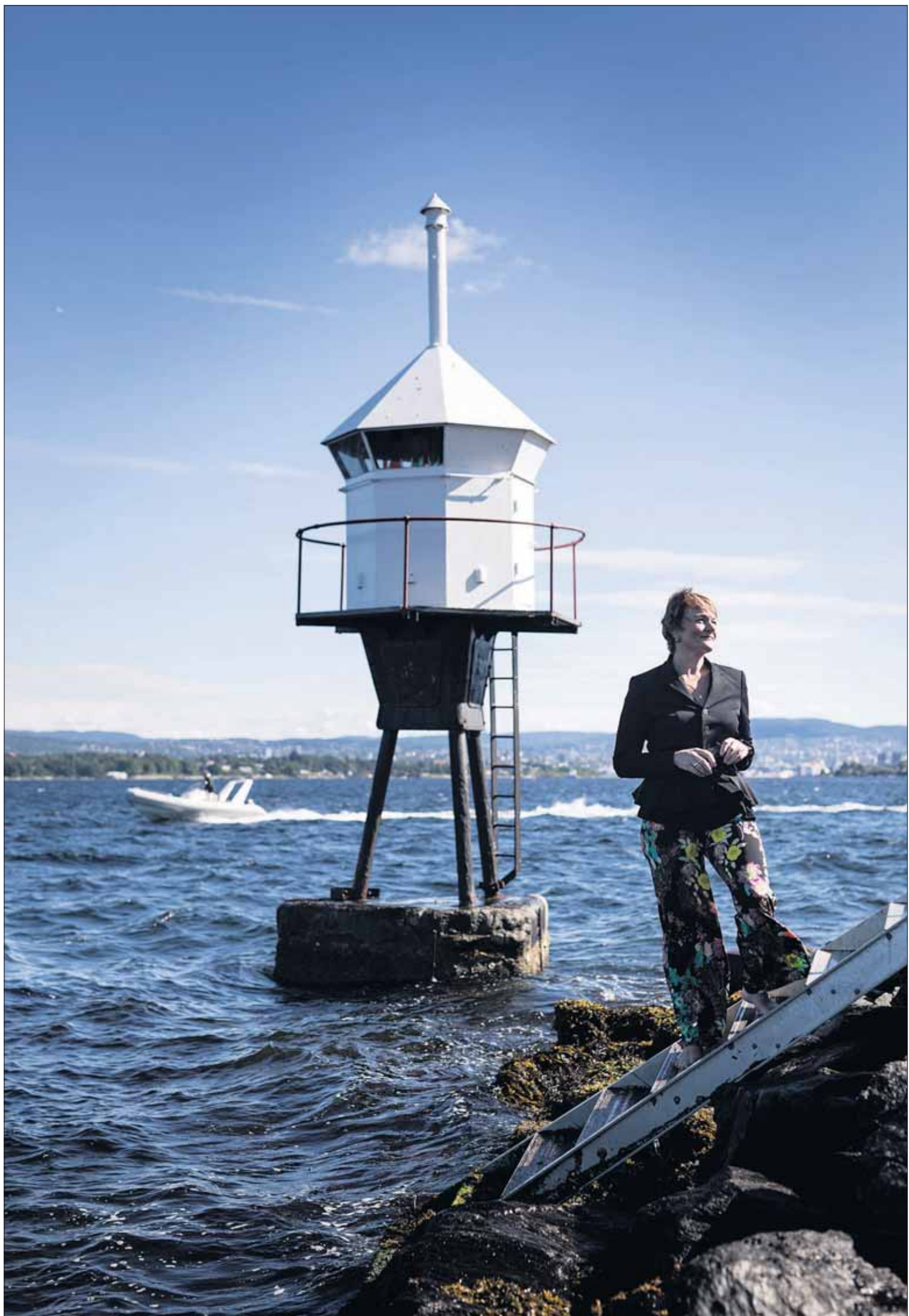
– Merkel står for stabilitet og har på en måte fått rollen som den liberale ordens forsvarer, sier hun.

Merkel-beundringen og EU-interessen til tross, Bundt presiserer at hun ikke er noen føderalist «som ser EU som veien, lykken og målet»

– Jeg er en fritenker.

«Jeg har alltid tenkt som Charles de Gaulle»

➔ Og da kan man komme fram til at søreuropeiske land bør sikte mot euro-nødutgangen.

– Ironien er at euroen, som ble sett som et redskap for å binde og tøyte det nye Tysklands økonomiske potensiale, i dag binder resten av eurolandene til en økonomisk politikk sterkt preget av Berlin, sier hun

Båten slår mot Aker Brygge. Vi går den korte turen over Rådhusplassen og til Atlanterhavskomiteens kontorer, slik Bundt har gjort siden 2010. Atlanterhavskomiteen ble opprettet i 1955, og ble lenge styrt av menn som stort sett opererte med rettferdigjøring av Norges Nato-medlemskap som rasjonale.

– Men etter den kalde krigen og under min ledelse har vi skapt større bredde i tematikken vår og fått større nettverk inn i academia og forskning som vi bruker når vi lager arrangementer. Hovedformålet er skape kunnskap- og faktabasert debatt og engasjere det sivile samfunnet.

– *Så dere er ikke lenger et propagandaorgan for Nato?*

– Hehe, nei, vi gjør mye annet, om en rekke andre tema, som EU, og vi er ikke noen sånn halleluja-heiagjeng for Nato, vi. Vi kan være kritiske til beslutninger alliansen gjør.

– *Hva da?*

– Vesten har hatt en periode der troen på at militærmakt kan løse politiske utfordringer har gått for langt. I dag ser vi at man ikke har løst mye med krigen i Afghanistan, Irak, Libya. Man kan sikkert også si at Vesten har gjort mye dumt med tanke på Russland. Jeg tviler på om anerkjennelsen av Kosovo i 2008 var særlig smart, og Moskva har formidlet at utvidelsesprosessen i Nato er

problematisk. Men det kan heller ikke være sånn at øst-europeere må søke om lov i Moskva før de melder seg inn i en organisasjon.

– Og altså, du kan ikke være generalsekretær i Den norske Atlanterhavskomité uten å være for norsk Nato-medlemskap.

– *Har uforsigbarheten i USA, bevist ved Trumps seier, fått deg til å tvile mer på Nato?*

– Nei, ikke noe mer enn før. Jeg har alltid tenkt som Charles de Gaulle, og lurt på om USA er villige til å utradere New York for Paris – for oss Svalbard. Man vet ikke om sikkerhetsgarantien fra USA virker før man faktisk trenger den. Men i hele etterkrigstida har USAs tilstedeværelse vist seg å bevare fred i Europa og Norge.

«Jobben er en livsstil», sier Hansen Bundt, som «piler hjem og ser på BBC, CNN og tyske debatter hver eneste kveld». Eller en episode av «House of Cards», selv om tv-serien om maktspill i Washington, D.C. «har tapt seg litt de siste sesongene».

Fra kontorvinduet skuer vi utover kinesiske turister på Rådhusplassen. For et par år siden sto hun her og kikket ned på en «latterlig liten Pegida-demonstrasjon».

Etter Trump-sjokket har høyrepopulister i blant annet Nederland og Frankrike gjort det svakere enn mange hadde fryktet. Men Kate Hansen Bundt advarer mot en tendens hun mener å se antydningen til: Å puste lettet ut og tenke at den europeiske høyrepopulismen var en

EGENMELDING

Siste kulturopplevelse? Revyen «Cabaret» på Oslo Nye med blant andre Hilde Louise Asbjørnsen og Nils Oftebro.

Politisk enkeltsak? Bekjempelse av alle totalitære ideologier og tankesett.

Hva tror du på? Menneskets evne til forbedring.

Forbilde? Pippi Langstrømpe.

Hva leser du daglig? Klassekampen, Aftenposten, Dagens Næringsliv, The Financial Times, The New York Times, Der Spiegel online og internasjonale nettaviser.

Ditt lydspor? Radka Toneffs album «Fairytale».

Hva er det verste du vet? Likegyldighet, hyckleri og smålighet.

Hva er det folk ikke vet om deg? Mye, selv etter dette intervjuet!

døgnflue som nå ligger død under Emmanuel Macrons fluesmekker:

– Og om ikke Macron lykkes med å skape vekst og arbeidsplasser i Frankrike, tror jeg neste president heter Marine Le Pen.

Bundt sier hun langt på vei er marxist i sin historieforståelse, at det er økonomiske og materielle forhold som avgjør politisk utvikling.

– Det er ikke sånn at mennesker som stemmer på høyrepopulister er forkastelige, eller «deplorables» som Hillary Clinton sa. Det tror jeg hun tapte mange stemmer på. Mye av

dette handler isteden om økonomi. Mange faller utenfor i globaliseringen og robotiseringen, noe både brexit og Trump er tegn på.

Hun mener Frps regjeringsposisjon har bidratt til at det i Norge isteden er Senterpartiet som har kunnet seile på en protestbølge.

– Trygve Slagsvold Vedum er en morsom og hyggelig kar, og jeg er ikke blant dem som kaller Senterpartiet populist. Selv er jeg overhodet ikke partipolitisk. Jeg er en utro velger og stemmer på dem som på valgtidspunktet synes best rustet for aktuelle problemer.

– *Hva synes du om den utenrikspolitiske diskusjonen i Norge?*

– Hehe, det er dette med ekkokammeret igjen. I mitt miljø synes jeg vi har en god debatt, men det er lite utenriks på Dagsrevyen for eksempel, og politikerne vinner ikke valg på det. Man er ganske navlebeskuende.

– *Men det er det vel ekkokammerets ansvar å gjøre noe med?*

– Ja, og derfor stiller jeg ofte opp for mediene. Jeg har ikke selv noe ønske om å være på tv. Det er slitsomt, det er jo ofte på kvelden, men det er viktig. Jeg hever lønn for å følge med på tysk politikk, Nato, sikkerhetspolitikk og EU og da er det min forbanna plikt å formidle så folk skjønner det.

Blant annet derfor, og fordi de hadde mast ganske lenge, stilte hun tidligere i år opp som foredragsholder for fredsbevegelsen på Nesodden.

– Det var en gjeng som nok så på meg som fienden. Men da vi var ferdig så tenkte jeg at dette var ekstremt nyttig, og at noen kanskje gikk derfra med litt flere nyanser. Det er viktig å møte opp i fora der du ikke er elsket.

eirikgs@klassekampen.no

«Vi er ikke noen sånn halleluja-heiagjeng for Nato»